

Ilona Põld
Heddi Lutterus
Mari-Liis Mikli
Justiitsministeerium

Teie: 20.11.2024 nr 2-6/24-7247-2

Meie: 22.12.2024 nr 12-1/2024-019-5

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: info.jm@just.ee

Maksejõuetuse teenistuse vastus Teie 20.11.2024 vastuskirjale

Austatud hea koostööpartner

Täname Teid 20. novembri 2024.a kirjaga nr 2-6/24-7247-2 meile saadetud täiendavate selgituste eest riigieelarvelistest vahenditest avalik-õiguslikku funktsiooni täitva pankrotihalduri esialgse tasu osas riikliku järelevalvena ehk avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses.

Paraku peab Maksejõuetuse teenistus jätkuvalt jääma eriarvamusele, sest sellist käsitlust nagu Te olete oma täiendavas vastuskirjas toonud, teenistus kui sõltumatu haldusorgan kahjuks õigusaktidest ei leia ning avalikus õiguses laiendavat tõlgendust ei saa eksisteerida.

Pankrotiseaduse § 192¹ (mis määratleb Maksejõuetuse teenistuse kogu pädevuse) ei sätesta, et teenistusel on ülesanne st õigus või kohustus enda ja/või riigi eelarvelistest vahenditest võtta kohustusi ja välja maksta pankrotihaldurite esialgseid töötasusid. Paragrahv räägib vaid haldurile suuniste andmisest. Avalikus õiguses kehtib (haldusorganile) reegel, et kõik, mis pole (õigusaktis) õigusena kirjas, on (haldusorganile) keelatud. Seadusega antud volitusnorm, millega teenistusele ja/või teenistuse juhatajale kui eraldiseisvale sõltumatule haldusorganile antakse õigus või kohustus välja maksta mistahes kohtute poolt määratud mistahes pankrotihaldurite tasusid, kehtivas õiguskorras hetkel puudub. Seega ei saa teenistus ega teenistuse juhataja pankrotihalduritele esialgseid tasusid välja maksta (*isegi juhul, kui kohus neid määraks*). PankrS § 192¹ lg 4 kohaselt on teenistus on oma tegevuses sõltumatu. Vastavalt PankrS § 192³ lg 3 on teenistuse juhataja oma ülesannete täitmisel sõltumatu ning PankrS § 192⁵ lg 3 kohaselt on teenistuse juhataja sõltumatu teenistuse ülesannete täideviimiseks ettenähtud eelarve osa käsutamises. Teenistuse eelarvet ei käsuta seaduse kohaselt mitte ükski teine isik ega asutus, sh kohus.

Teenistus on jätkuvalt seisukohal, et juhul kui avalik-õiguslikku funktsiooni täitva pankrotihalduri esialgne tasu tuleb finantseerida riikliku järelevalvena ehk avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses riigi eelarvest, siis peab õiguslikult olema reguleeritud ka selle töötasu piirmäärad, töötasu taotlemisprotsess, otsustamisprotsess koos kaalutusõiguse piiridega ja tasu väljamaksmise protsess ning kõigi riigieelarvest finantseerimise otsustajate ja reaalse väljamaksjate õiguslik pädevus vastavates protsessides erinevates etappides.

Teenistuse arvates on need teemad tänaseni õigusaktides detailselt reguleerimata tekitades praktikas nüüdseks arusaadavalt rahulolematust avalik-õiguslike ülesannete täitjates ja kohati ületamatuid probleeme praktikas õigusnormide puudumise tõttu.

Hea haldusega koosõlas pidavaks ning kiireks ja efektiivseks mistahes menetlemiseks kaudselt võlausaldajate ja võlgnike arvel ei saa pidada näiteks olukorda, kus Maksejõuetuse teenistus kui mistahes pankrotimenetluste kulude otstarbekuse eest monopoolses seisundis olev haldusjärelvalveorgan (*ja samaaegselt avalikus uurimises riiklik järelvalveorgan ning riigi eelarve vahendite eest vastutaja*) ei nõustu kohtu poolt esialgse tasu väljamaksmise kohtumäärusega teatud juhtudel (*näiteks teenistust ega haldurit ei ole kohus kaasanud tasu määramise menetlusse, ei ole küsinud seisukohta menetlustoimingute aja, kestvuse ja tunnihinna osas*) ning praktikas ühtse õigusliku selguse loomiseks peab Maksejõuetuse teenistus esitama **iga kord määruskaebuse ringkonnakohtusse**. Juhime Teie tähelepanu taaskord asjaolule, et **tegemist on riigi haldusesisese teemaga** (*üks haldusorgan otsustab ja maksab teisele aimuisikulisele ametiseisundit omavale isikule ehk haldusorganile nimetusega pankrotihaldur töötasu riigi eelarvest*), mida ei peaks iga kord kohtuvõimu kaudu lahendama praktika ühtlustamiseks, vaid küsimus on ennekõike valdkonna eest vastutava ministeeriumi õigusloome kvaliteedis ning regulatsiooni kiires muutmises mõistlikkuse suunas.

Teie antud selgituste tõttu on Maksejõuetuse teenistus paraku pidanud esitama 13.09.2024.a. määruskaebuse Tallinna Ringkonnakohtusse halduri esialgse tasu küsimuses kohtuasjas nr 2-22-17271 (*pankrotihaldur Toomas Saarma esialgse töötasu taotlus ja menetlemine Stemwood OÜ avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses*) ning 16.12.2024.a määruskaebuse Tallinna Ringkonnakohtusse halduri esialgse tasu küsimuses kohtuasjas nr 2-22-13080 (*pankrotihaldur Katrin Prüki esialgse tasu taotlus ja menetlemine Osaihing Promantes avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses*). Käesolevas õiguslikult ebaselges olukorras on teenistuse arvates olemuslikult tegemist riigi nimel avalik-õiguslikku funktsiooni täitva pankrotihalduri (HMS § 8 lg 1 mõistes haldusorgani) töötasu taotlemisega ja kindlaks määramisega teiselt riigiasutuselt (Maksejõuetuse teenistus) ehk riikliku järelvalve organilt (samuti HMS § 8 lg 1 mõistes haldusorganilt). Seega on tegemist **riigi haldusesisese õigussuhtes tekkinud võimaliku finantseerimise küsimusega** (riigi eelarvest), millise probleemi lahendamine võib kuuluda ringkonnakohtus **halduskolleegiumi pädevusse**.

Pankrotiseaduse § 192¹ lg 4 kohaselt on teenistus on oma tegevuses sõltumatu. Pakutav lahendus, mida me oleme ka suuliselt Teile väljendanud, on üldjoontes selline, et avalik-õiguslikku funktsiooni täitev pankrotihaldur esitab riikliku järelvalvena ehk avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses oma töötasu taotluse koos lisadega Maksejõuetuse teenistusele, kelle sõltumatu juhataja teeb kaalutusõiguse alusel otsustuse ning positiivse stsenaariumi korral edastab otsustuse koos algselt esitatud töötasu taotlusega Riigi Tugiteenuste Keskusele välja maksmiseks pankrotihaldurile. Kohtuvõimu (*st pankrotiasja menetlevat tsiviilkohut*) ei ole vaja kaasata.

Maksejõuetuse teenistus leiab, et avalik-õiguslike ülesannete täitmise eest on ka riikliku järelvalvena ehk avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses pankrotihalduril õigus töötasu regulaarselt saada selleks, et riiklikku järelvalvet oleks üldse võimalik teostada.

Lõpetuseks soovib Maksejõuetuse teenistuse väike kollektiiv Teile rahulikke jõulupühi!

Lugupidamisega
Maksejõuetuse teenistuse nimel

(digiallkirjastatud)
Signe Viimsalu
juhataja